

négyszög alakú házakból előkerült, jellegzetes. Közöttük kézzel formált cserépbogrács és sütőharang töredékei is vannak.

Morotva-köz és Hosszú-dűlő (2., 3. sz. lh.): A két lelőhely gyakorlatilag összeért, ezért egy egységként kezeltük őket. A két lelőhelyen összesen 61 objektumot tártunk fel, melyek kivétel nélkül telepjelenségek voltak (gödrök, árkok). A lelőhelyen négy korszak emlékei kerültek elő. Néhány gödör kerámiaanyaga alapján a tiszapolgári kultúrába sorolható, a többség pedig bronzkorinak bizonyult. Szórványosan előkerültek Árpád-kori objektumok (cserépbográcsok töredékeivel), valamint késő középkori (16–17. sz.) töredékek is.

Sándor-tanya (Pityókai gátörház mellett) (4. sz. lh.): A lelőhelyen ez idáig ismeretlen Árpád-kori falu 25 objektumát tártunk fel. Gödrök, árkok, kemencék és házak kerültek elő. Kiemelkedik közülük a 9. és 19. sz. objektum (gödörházak), a 12. sz. objektum (szabadtéri kemence előtérgödörrel), a 21. és 22. objektumok (egymást metsző gödörházak).

MADARAS LÁSZLÓ

400. Töttös, Pacsirta-dűlő

(Baranya megye) V

2006. március 30-án terepbejárást végeztünk a BMMI Culture 2000 pályázatának keretében. A 2005. június 29-i légi felderítés közben észlelt foltok területét jártuk be. A lelőhely kiterjedése kb. 600×130 m. Foltokban vas-kori kerámiát találtunk, köztük grafitos töredékeket is.

Munkatárs: Kovaliczky Gergely.

BERTÓK GÁBOR

401. Tunyogmatolcs határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, N, Á

2006. május–júniusban örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez végeztünk terepbejárást a jövődöbéli Szamos–Kraszna közötti víztározó területén a gátak, illetve az anyagnyerők helyén. Összesen 13, Tunyogmatolcs területén három lelőhelyet találtunk. (Lásd a térképet a 218. oldalon!)

A *Balogh-dűlő* területén Árpád-kori, a *Klein-tag* területén őskori és népvándorlás kori, a *Mulató-dűlőben* bronzkori településnyomokat regisztráltunk.

Munkatársak: Nagy Márta és Virág Krisztián régészek, Bakos János és Mester Andrea régésztechnikusok.

ALMÁSSY KATALIN – JAKAB ATTILA – LUKÁCS JÓZSEF

402. Tura, Agyagos mente

(MRT 13. k. 22/44 lh.)

(Pest megye) Szk, LT, Sza, Á

A lelőhely ismert volt az MRT terepbejárásai, valamint a 2004-ben végzett, a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték építését megelőző terepbejárás óta (MOL 5. lh.). E két alkalommal szarmata és Árpád-kori

kerámia került elő. A megelőző feltárást 2006 júliusában végeztük el, 5 m széles, összesen 696 m²-es területen. Ekkor 21 objektumot találtunk. Többségük Árpád-kori telepjelenség (gödrök, házrészlet, árkok). Egy kemencés ház keletkezése kétséges: valószínűleg szarmata, esetleg szkíta (egyetlen világosszürke korongolt cserép került elő belőle). Egy – valószínűleg kelta – sütőkemence hőszigetelő rétegében néhány kézzel formált és egy szürke jól iszapolt edény töredékeit találtuk.

Munkatárs: Hőnig László régésztechnikus.

KULCSÁR VALÉRIA

403. Tura, MOL 6. sz. lelőhely

(Pest megye) Á

A lelőhelyet az MRT terepbejárásai során 28., 63., 67., 68. lelőhelyszámon regisztrálták. 2004-ben a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték építését megelőző terepbejárás során Dinnyés István és munkatársai megállapították, hogy azok valójában egységet képeznek. Ekkor Árpád-kori kerámiát találtak a szántásban. A MOL számozásban a 6. illetve 6/a számot kapta (a dűlőút két oldalán elhelyezkedő két, közvetlenül össze nem függő terület, amelyet gyakorlatilag egyként kezeltünk). 2006 nyarán a vezetéképítést megelőző feltárást során 2600 m²-es területet humuszoltunk le, ahol 48 telepobjektumot tártunk fel. Csupán 13 objektumban került elő keltezhető kerámia, a többi objektum kora ismeretlen.

A főként árkokból és gödrökből álló lelőhelyrészlet a csigavonalas és díszítetlen fazéktöredékek, továbbá egy fenékbélyeges fazékfenék alapján az Árpád-korra datálható. A lelőhely nagy részét valószínűleg az erózió és a mélyszántás tette tönkre (a sekély objektumoknak jó esetben a legalját találtuk csak meg).

Munkatárs: Hőnig László régésztechnikus.

KULCSÁR VALÉRIA

404. Tyukod, Bagolyvár

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

2006. november 14-én fémdetektoros keresést végeztünk az 1970–71-ben előkerült tatárjárás kori kincslelet helyének beazonosítására, hitelesítésére. Erre azért volt szükség, mert az akkor készült vázlat/térkép az idők folyamán elkallódott. A másik cél az volt, hogy leletet gyűjtsünk, mert a kincslelet feldolgozása során nyilvánvalóvá vált, hogy a leletanyag nem teljes. A lelőhely azonosításába segítségünkre volt ifjabb Bíró Sándor, aki annak idején – 5 éves korában – megtalálta a szüleivel az első érmeiket.

Az É–D-i irányú, viszonylag keskeny, de hosszú (kb. 800×30 m) parcellán 2–3 évvel ezelőtt tölgyfacsemetéket telepítettek, melyek magassága jelenleg mintegy 30 cm, míg a sorok közti távolság 120 cm. A területen pár nappal kiérkezésünk előtt szárazúzóval végimentek, így ideális volt a kereséshez. A kincslelet előkerülési helyét

ifj. Bíró Sándor mutatta meg, ettől 2–3 m-re már jelentkeztek az érmek. Gyűjtöttünk mintegy 30 darab érmet és érmetöredéket (főleg friesachiakat), egy ezüströgöt, egy ezüstgyűrűt, a korábban már megtalált ezüst fülbevalónak a párját, illetve a szintén korábban előkerült palástcsat két töredékét. A keresés során megfigyelhető volt a leletek koncentrálódása: ezek a parcella középső részén, a K-ről számított 9–10–11. sorában sűrűsödtek, mintegy 15×6 m-es területen, de elvétele távolabb is előkerültek. A terület átvizsgálása során kerámiát, illetve településre utaló jeleket nem tapasztaltunk, csakúgy, mint a környezetében lévő két, csekély magasságú területen sem. A kincs lelőhelye teljes mértékben az egykori mocsár területére esett.

Munkatárs: Németh Péter régész.

JAKAB ATTILA

405. Üllő, Malom utca

(Pest megye) Á, Kk, Kú

2006. április 10–29. között megelőző feltárást végeztünk az iskola udvarán, a tervezett sportcsarnok területén. A munka során 2105 m²-en 173 objektumot tártunk fel. A feltárt területen az Árpád-kori és késő középkori-kora újkori Üllő maradványait találtuk meg. Számos árok mellett kisebb-nagyobb gödröket, egy kemencét, egy kemencebokrot, két épületet és számos árkot tártunk fel. Az objektumok többször metszették egymást. A felszínre került igen kisszámú leletanyag alapján a településrészlet élete a késő Árpád-kortól, 12–13. századtól igazolható. Az Árpád-kori épületek egyike padlóval, a belsejében a fala mellett futó keskeny árokkal (bélés vagy boronafal nyom?), cölöplyukakkal rendelkezett, tüzelőberendezése nem volt. A másik épületnek épített kemencéje, kétrétegű padlója és számos cölöplyuka volt, meneteles bejáratát is sikerült megtalálni. Elképzelhető, hogy e nagyméretű épület, legalább egyik fázisában, két helyiségből állt. Alakja és cölöplyukai elhelyezkedése alapján feltételezhetjük, hogy egy kemencés, mély cölöplyukakkal rendelkező épületrészhez É-ről egy kisebb területű szintén padlózott, kissé sekélyebb rész csatlakozott. Mivel az objektum két fázisban működött és hiányosan maradt meg, biztosan nem rekonstruálható. Feltételezhetjük, hogy a késő középkori – feltételezhetően felszíni – épületek nyomai megsemmisültek. A felszínre került Árpád-kori kemencék között voltak földbe vájtak és egy épített is, amelyek egy kemencebokorban helyezkedtek el, feltehetően több fázisban használták őket. A településen feltárt középkori árkok nagyobb része kerítőárok lehetett. A mai telekhatárokkal kb. párhuzamosan futottak. Megállapítható a településszerkezet nagyfokú stabilitása, Árpád-kori eredete. Több esetben megfigyelhettük, hogy különböző korú – Árpád-kori, késő középkori, újkori – árkok egymással párhuzamosan, egymástól néhány méterre futottak. Az évszázadok során a telkek, telekrészletek határainak néhány méteres mozgásával számolhatunk. Irányuk, tájolásuk gyakorlatilag változatlan maradt, a mai tele-

pülésrend is ehhez igazodik. A szelvény egész területén dokumentáltunk kora újkori objektumokat is. Keltező leletanyag híján bizonytalan korú 3 kutyacsontváz.

Munkatársak: Tari Edit, Molnár István, Somogyi Krisztina régészek, Barta Gábor, Móricz Róbert technikusok.

GALLINA ZSOLT

406. Üllő, 1. sz. lelőhely

(Pest megye) Á

A lelőhelyen az M0 autópálya építését megelőző feltárás során Árpád-kori településrészlet került elő.²⁹ 2006-ban a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték bővítése előtt megelőző feltárást végeztünk (MOL 4. lh.). Ennek során 47 objektumot bontottunk ki, amelyeket a korábbi ásatást követve 106-tól 152-ig folytatólagosan számoztuk. Ebből 5 árok, 31 gödör, 6 cölöplyuk ismeretlen korú. Árpád-kori leletanyag került elő (hullámvonalas és csigavonallal díszített fazéktöredékek) 4 gödörből és 1 árokból, valamint némi állatcsont, patics, kő. Az összesen 1114 m²-es, 5 m szélességben feltárt, közel 200 m hosszan elnyúló ásatási terület közepén, egy magasabb homokosabb háton koncentrálódtak az objektumok. Ezen a magasabb részen az altalaj sárga homok jellegű volt, míg a többi részen keményebb, agyagosabb barna homok volt a jellemző. A feltárt objektumok egy részének régészeti jellege kérdéses.

Munkatársak: Kis Attila régész, Hajdú Károly ásatási technikus.

TARI EDIT

407. Üllő, 2. sz. lelőhely

(Pest megye) Á, I

A lelőhelyen az M0 autópálya építését megelőző feltárás során Árpád-kori településrészlet került elő.³⁰ 2006-ban a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték bővítését megelőző feltárást végeztünk (MOL 5. lh.). Az objektumszámok a 2002-es ásatás számozását folytatólagosan követik. Tíz objektumot tártunk fel: 3 ismeretlen korú gödröt, 3 Árpád-kori gödröt, 3 ismeretlen korú árkot és 1 Árpád-kori házat, beomlott kemencével együtt. A 4 biztosan Árpád-kori objektumból hullámvonalas, csigavonalas, csillámos homokkal soványított, jó minőségű 11–12. századi kerámiaanyag került elő. A 144. sz. objektumból előkerült egy bográcsperelem töredéke is. A kerámiaanyagon kívül szerény mennyiségű állatcsont, kövek és patics is napvilágot látott.

Munkatársak: Szeredi Anna régészhallgató (SZTE), Hajdú Károly ásatási technikus.

TARI EDIT – KIS ATTILA

29 Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2002. Budapest, 2004, 298.

30 Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2002. Budapest, 2004, 285.